

Charles Groenhuijsen, spreker, schrijver, columnist, tv-maker

'Ontslag bij NOS was echt een breuk in mijn carrière'

Charles Groenhuijsen (58) is na de Volkskrant (1974-'83) en de NOS (1983-2005, Journaal, Nova, Caputool, Washington) zijn derde leven begonnen als dagvoorzitter, spreker, schrijver, columnist, tv-presentator (Max) en fervent 'social mediaplayer'. Hij woont in Washington en Hilversum. Heeft net zijn miljoenste kilometer gevlogen.

We beginnen bij het woord waarmee jij het bekendst bent geworden.

'Schnabbel-gestapo, 2005. Ik zou, volgens plan, na Washington, Philip Freriks opvolgen bij het Journaal. Wilde alleen nog één jaar op en neer reizen vanwege het gezin. Die onderhandelingen met hoofdredacteur Hans Laroes liepen niet soepel.

'Ik ontdekte dat de NOS mijn privépost openmaakte. Zo blokkeerde Laroes verzoeken voor klusjes. Dat gaf stress. Een volgend verzoek weigerde Laroes in behandeling te nemen. Toen heb ik in een flits teruggemaild: 'Hans, waarom, ik houd me

altijd aan de regels van de schnabbel-gestapo.' Hij, binnen drie seconden: 'Wie bedoel je!?' Ik: 'Relax!'

'Het is nu een geuzennaam voor wie niet bij de commerciële omroep werkt, maar toch wel eens wat wil. Mij, 'Charles de schnabbelaar', is verder nooit iets verweten. Ik was voor het Journaal de meest productieve correspondent ooit.'

Het leidde wel tot ontslag.

'In een gesprek van 55 seconden. Sindsdien ben ik zpp'er. Eerst met een stuk of zeven boeken, columns. Zoals over Irak.'

Merkwaardig. In 2005 lag nog een complete NOS-carrière voor je in het verschiet als *anchorman* à la Freriks.

'Een raar jaar. In één keer op straat, ik woonde nog in Amerika. Ik zou ook geen verhuiskosten meer krijgen.'

Nou zeg, je hebt er wel een half miljoen uitgesleept.

'Die heeft de rechter de NOS opgelegd.

Charles Groenhuijsen in café Hesp.

Foto Jacques de Jong

Ik hoefde niet zo nodig te verhuizen. Karin, mijn vrouw, heeft nog steeds een goede baan in Washington, de kinderen studeren in Montreal en Californië.'

Lees verder op pagina 2

Facsimile

De Volkskrant was een van de allereerste bedrijven in Nederland die gebruik maakten van een gloednieuwe uitvinding: de telefax, later gewoon fax genoemd, en nu vrijwel uitgestorven. Er stonden in de jaren zeventig vier apparaten: twee op de Haagse redactie en twee in Amsterdam. De gevaartes kostten destijds de lieve som van 14 duizend gulden per stuk en waren de grote trots van hoofdredacteur Jan van der Pluijm.

Tijdens rondleidingen over onze op de *Washington Post* geïnspireerde redactie was het de taak van de redactie-assistent tekst en uitleg te geven.

Eerst moest Den Haag worden gebeld. 'Kunnen jullie even wat sturen voor een demonstratie?' Zodra ze aan de andere kant klaar waren om te versturen (nog steeds met de hoorn in de hand) moest er een klein hendeltje worden overgehaald, waarna een rood lichtje ging knipperen dat aangaf dat er een bladzijde met tekst werd verstuurd. Als deze binnen was, klonk er een piep. Dan moest het hendeltje weer worden overgehaald en kon

Vergeeten attributen

Talrijke gereedschappen en attributen die voorheen voor de journalist onontbeerlijk waren, zijn verdwenen of in onbruik geraakt. De Volksknar wijdt er een serie aan. Deel 7: de fax

de verbinding worden verbroken.

Maar dan. Het waren geen losse vellen die er binnenkwamen, maar net als bij de telex zat het papier op een rol die moest worden afgescheurd. Dat moest met enig beleid gebeuren, want het was heel speciaal bewerkt papier, waarop door middel van een laagje poeder de letters werden geprint. Een veeg met je hand en het poeder vloog er af, met onleesbare tekst als gevolg. Ook enkele vellen op elkaar hadden dat effect. En dat gebeurde natuurlijk nogal eens, bijvoorbeeld op de enorme stapels papier van de redactie Binnenland.

Regelmatig moest er dus worden gebeld met Den Haag wat er stond. De oplossing was natuurlijk eenvoudig: de afgescheurde vellen werden eerst – héél voorzichtig, want het poeder waaide er echt af – op het kopieerapparaat gelegd. De tekst moest daarna natuurlijk nog evengoed helemaal worden overgetypt.

Lorenzo Ledel

Kon je niet vanuit Washington blijven werken, bijvoorbeeld als Amerika-specialist?

‘Voor wie?! Van een column in *Vrij Nederland* kon ik niet leven. In zekere zin bouw ik nog voort op m’n NOS-periode. Bij deze verkiezingen heb ik veel bij omroep *Waker Nederland* gedaan. Maar daarom willen Pauw & Witteman je dan niet meer.’

Wat zie je zelf als hoofdmoot in je freelancewerk?

‘Het dagvoorzitterschap is een flink deel van m’n broodwinning. Ik doe veel sprekebeurten over Amerika, de wereldeconomie. Ik zit bij sprekerbureaus.

‘Je kunt me ook rechtstreeks boeken. Twintig procent goedkoper. Het schrijven is minder geworden.’

Je maakt nu tv-reportages.

‘Dat vind ik echt ont-zet-tend leuk. Inhoud, reizen, tv maken, precies de dingen die ik graag doe. Eerst *Verleden van Nederland*, toen *Breingeheim*. Daar hebben we twee series van gemaakt, in 2011 en 2012. Jan Slagter van *Max* is voortdurend bezig mensen zoals ik binnen zijn stal te halen.’

Jij berust er dan in dat je als ‘oud’ wordt gezien, ‘senior’ op zijn minst.

‘Ik was 55 toen ik bij hem begon, zelf dus zwaar in de doelgroep. Ik word er fatsoenlijk behandeld, en de meiden zijn er jonger dan bij de AVRO.’

Komt er een vervolg op de tv-documentaire *Operatie live*?

‘We hebben er drie gedaan: open hart in 2010, hersenoperatie in 2011, nu net niertransplantatie. Of het doorgaat, weet ik nog niet. Ik ben in gesprek met producent Palm Plus. En met Jan Slagter.’

Je doet ook reclame. We zagen je tenminste in één STER-spot.

‘Die was eenmalig voor ’s Rijks Munt. Dat ging om de herdenkingseuro 400 jaar Nederland-Manhattan in 2009.’

Beschouw je dit werk vooral als voortgaande arbeid of als het oogsten van je hardcore leven als journalist?

‘Het ontslag bij de NOS was een breuk. En voor mij persoonlijk een ongelooflijke klap. Ik ben daar echt ziek van geweest. De klap was dat ik publiekelijk als profiteur, schnabbelaar, uitvreter werd weggezet. En dat krantencollega’s aperte onjuistheden publiceerden.’

Je bent sociale-mediaman geworden, te

beginnen bij Mootz. Vertel.

‘Het Engelse moot staat voor een plek waar dorpingen het leven doornemen. Wij – onder anderen Pieter Storms en Nina Brink als investeerders, en ik – wilden vorig jaar september bekende Nederlanders gelegenheid geven te publiceren wat ze kwijt wilden.’

Met Mootz ben je nogal op de rechtervleugel terechtgekomen.

‘Neuheu. Ja, als de norm is wat tomeloos intolerant links Nederland denkt, dat is wat anders. Die vonden me al een rechte bal omdat ik uitlegde wat Bush deed.

‘Mootz is opgegaan in wat nu *Wel.nl* is, waarvan ik hoofdredacteur ben en waar Gerard Driehuis de dagelijkse leiding heeft. *Wel.nl* is wat mij betreft apolitiek.’

En daar verdienen je ook wat mee?

‘Via de advertenties. We hopen volgend jaar *break-even* te bereiken. We geven een overzicht van wat anderen publiceren, we hebben columnisten en wat mensen in dienst die zelf wat bedenken en maken.

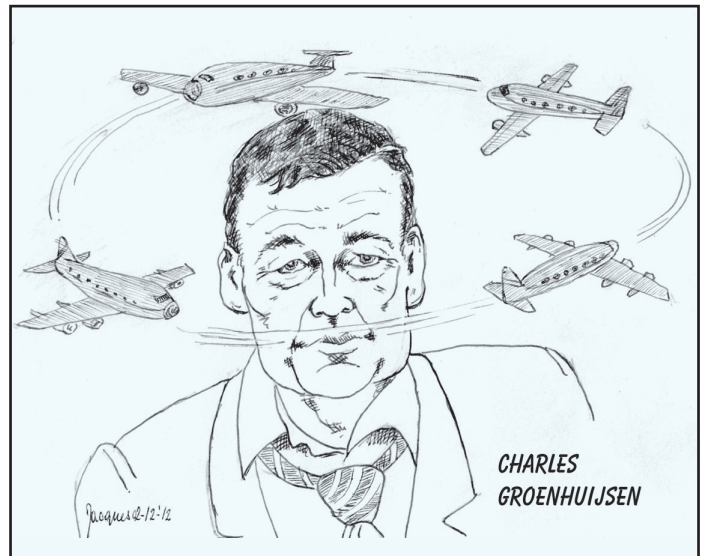
‘Je hebt tienduizenden bezoekers nodig om commercieel te kunnen draaien. Die krijg je weer via het gebruik van sociale media: ik heb 25 duizend volgers op *Twitter*. Ook *LinkedIn* en *Facebook* gebruik ik als marketingtool. Wij selecteren wat luchtiger wat zich per dag voordoet dan de meer gevestigde nieuwssites van dagbladen.’

Waarmee sociale media gewoon media zijn geworden.

‘Voor een deel is dat zo. *Wel.nl* is een anders soort nieuwswebsite. Nee, *Joop.nl* is puur linkse opinie, met veel verve, zwaar gesubsidieerd door de VARA. Wij zitten, ongesubsidieerd, in de tucht van de markt. Leuk, maar lastig. Internet is een meedogenloos medium. Elke dag begint de teller op nul en elke dag moeten we toch wel tot 35 duizend hits halen. Dat bepaalt wat je verdient.’

Dus je wilt je hiermee niet politiek profileren?

‘Absoluut niet. Ik ben niet voor niks bij de *Volkskrant* weggegaan. Maar ook toen heb ik nooit het streven gehad. Ik ben nooit

een ideologisch bevroren verslaggever geweest. In mijn Amerika-periode ben ik de rechte hoek in gedrukt omdat ik de Irak-inval snapte. Alsof ik ooit op Bush – doodstraf, anti-homohuwelijk – zou hebben gestemd.

‘Maar als het establishment hier je in een hokje kan proppen, zullen ze het niet laten. En je komt er nooit meer uit. Heb ik ook nog een blauwe blazer aan, stropdas zonedig. Dat werd vervelend. Mensen die me kennen, noemden het beeld oneerlijk: het klopt gewoon niet. Maar als het almaar gerecycled wordt...’

Heb je nog wel iets moois met je *Volkskrant*-wortels?

‘Ik kijk er met ontzettend veel liefde op terug. Mijn jaren als correspondent in Utrecht waren gouden jaren. Op je gemak naar het postkantoor, postbus 141 legen, kopje koffie op de Ganzenmarkt, en dan bellen met de redactie. Naar het dagelijkse politierapport. Saucijzenbroodje. De A27 door Amelisweerd was het belangrijkste issue.

‘Uiteindelijk ben ik erop afgeknapt dat de krant over een FNV-demonstratie publiceerde dat er 40 duizend deelnemers waren – mijn naam erbij! – terwijl ik 20 duizend had doorgebeld. Stalinistische normen! Ik was echt ontgaan. Harry Lockfeer klaagde: ‘We kunnen er toch niet minder melden dan *De Telegraaf*?’

‘Al met al, ik ben niet voor niets al na drie jaar Hilversum naar de VS vertrokken als opvolger van Haye Thomas. Het correspondentenwerk zit me in het bloed. In feite doe ik dat nu weer. Ik ben baanloos en baasloos: prima.’

Als je over ruim zeven jaar met pensioen gaat, blijft het Washington?

‘Weet niet. Deze maand zien we, het gezin, elkaar er weer. Ik heb nu een miljoen *air-miles* gevlogen, veertig keer de aarde rond. Voorheen 25 keer per jaar heen en weer naar Nederland. Nu nog zo’n 15 keer.’

Maurits Schmidt

Allerlei illustratoren hebben de krant in de loop der jaren met hun tekeningen een mooier aanzien gegeven. Voor henzelf was het vaak ook een podium. In een korte serie laten we er een aantal aan het woord. Deze keer Poeka Veldman, die zich liefst alleen met een zelfportretje laat zien, en met een voorbeeld van haar werk.

Het eigenzinnige werk van Poeka Veldman

POEKA VELDMAN, illustratrice met een exclusieve voor-naam. Een verbastering, een koosnaam. 'Winnie de Poeh was een geliefd kinderboek van mijn moeder.' Thuis werd ze zo genoemd, elders gebruikte ze haar echte naam. 'Het gaf een gespleten gevoel.' Zozeer dat ze op de Rietveld Academie definitief voor Poeka koos.

Ze tekende voor tijdschriften, *Marie-Claire*, *Elle*, *Playboy*, *Opzij*, *Man*, toen ze zich verbond aan *de Volkskrant*. Prompt raakte de *NRC* in haar geïnteresseerd. 'Op hun verzoek maakte ik iets voor de opiniepagina. Ik werd direct bij Harry Lockfeer op het matje geroepen. Dit kon niet. Ik was gezichtsbepalend, ik moest kiezen. Toen ik mijn voorkeur uitsprak voor *de Volkskrant*, maar benadrukte dat mijn schoorsteen moest blijven roken, garandeerde hij dat ik elke week iets kon maken.'

Bijna twintig jaar voorzag ze verschillende katernen van eigenzinnig werk. Uiteenlopende technieken en materialen, op slag herkenbaar. 'Ik kreeg de vrijheid om meer stijlen te gebruiken.' Naast Folio en opvolger Cicero als vaste ankerplaats werd ze ook gevraagd door Wetenschap, Economie en mediakatern Stroom.

Druktechnisch waren er belemmeringen. Op veel pagina's kon geen kleur worden gebruikt. 'De pers had ook moeite met de diepzwarte vlakken waarmee ik geregeld werkte. In gewassen inkt vielen nuances weg. De mogelijkheden zijn enorm toegenomen.'

Soms leek een onderwerp te lastig. 'De ene keer floepte de tekening er zo uit, soms was ik er dagen mee zoet. Dan dacht ik: wat moet ik hierbij verzinnen? Maar ik heb nooit een opdracht teruggegeven en hield me altijd aan de deadline.'

Veel steun kreeg ze van haar vader. Hij dacht met haar mee, kon vaak de essentie er voor haar uithalen. 'We spraken elkaar elke dag. Hij leeft helaas niet meer. Hij had een bijzondere kijk op het leven en de dood. Een wijze filosoof met een groot analytisch vermogen.' Als voorbeeld laat ze een tekening zien uit Stroom van begin 1999, bij een inderdaad wollig stuk van Sietse van der Hoek over moraal en fatsoen.

Van lezers kreeg ze meermalen te horen dat in haar werk altijd zo'n compleet verhaal besloten lag. Een ander geluid trof haar op De Kring, de Amsterdamse kunstenaarssociëteit, waar ze een keer aanschoof tijdens een bijeenkomst van de crème van de Nederlandse (politieke) car-

toonisten. Aan de grote tafel, met onder anderen Peter van Straaten, Jos Collignon en Frits Müller, kreeg ze te horen dat vrouwen hun genre niet konden beoefenen. 'Wij dachten niet zwart-wit genoeg.' Ook op de krant trof haar de mannencultuur. 'Ik voelde me soms een wormvormig aanhangsel, ondergeschikt.'

In de beginjaren kreeg ze, 'zeker bij het boekenkatern', altijd feedback. Later begonnen de reacties uit te blijven. Niet vanwege de kwaliteit van haar werk. 'Ik kwam veel op de redactie om een tekst op te halen of werk te brengen. Daarna ging alles per fax en later nam de computer het over.' Het wegvallen van persoonlijk contact ervoer ze als gemis. 'De reacties werden lauwer, ook als ik ergens veel werk in had gestoken.'

ONVERHOEDS brak de dag aan dat Poeka moest breken met *de Volkskrant*. 'Ik ben onfatsoenlijk weggezet. Ik kreeg een telefoontje van de nieuwe artdirector van wie ik de naam ben vergeten, de opvolger van Waldemar Post. Hij ging de dag erop met vakantie en wilde nog even kwijt dat de krant niets meer bij me zou bestellen.'

Ze wilde het waarom weten, kreeg Pieter Broertjes niet aan de telefoon, schreef de hoofdredactie tevergeefs een brief. 'Toen ik die artdirector te spreken kreeg, bij de IJsbreker, bracht hij een stapel kranten mee en ging hij mijn tekeningen stuk voor stuk zitten afkraken.' Ze was zo verbolgen dat ze sindsdien geen *Volkskrant* meer heeft ingezien.

Toen ze niet langer zichtbaar was op haar vaste podium, droogden andere opdrachten op. 'Het blijven gescheiden wereldjes, je zit toch in een bepaalde hoek. Af en toe een boekillustratie, een omslag. Zeker bij kinderboeken zijn er veel vaste koppels. Reclame, daar kom je ook niet tussen, ik althans niet. Mijn stijl is niet toegankelijk genoeg.' Ze is er trots op dat Remco Campert haar vroeg zijn kinderboek *Oom Boos-Kusje* te illustreren.

'Vrij werk? Moeilijk. Als illustrator werk je binnen vaste kaders, ik kon de knop niet omzetten.'

Ze houdt zich bezig met het laten renoveren en verhuren van huizen in de Amsterdamse Rivierenbuurt en de Pijp. Geërfde panden, afkomstig uit familiebezit. Haar grootvader was projectontwikkelaar, bouw- en makelaar. Ze doet het met zorg en overgave. 'Al mijn tijd gaat erin zitten.'

Ze houdt zich bezig met het laten renoveren en verhuren van huizen in de Amsterdamse Rivierenbuurt en de Pijp. Geërfde panden, afkomstig uit familiebezit. Haar grootvader was projectontwikkelaar, bouw- en makelaar. Ze doet het met zorg en overgave. 'Al mijn tijd gaat erin zitten.'

Adriaan de Boer

Fors uitgevallen semafoon ging mobieltje voor

Het stukje over de telex in de Knar nummer 205 deed me denken aan twee andere spulletjes, waarmee ik als beginnend verslaggever werd uitgerust.

Thuis had ik geen telefoon toen ik als leerling-journalist begon (bij De Stem). Dat was doordeweeks geen probleem, want dan was je toch bijna altijd op de redactie. Voor de weekenddiensten werd bij het PTT-kantoor een semafoon gehuurd. Die was ongeveer zo groot en zwaar als een doos wijn. Hij had een enorme spriet als antenne en drie genummerde lampjes aan de bovenkant. De combinatie waarin die lampjes gingen branden, gaf de boodschap 'bel de nieuwsdienst' of 'bel chef Stadsredactie'.

De kleine 'nieuwe' semafoons die volgden, waren iets groter dan een pakje filtersigaretten en in het gebruik even verslavend.

Bij de Volkskrant-redactie in Rotterdam, waar ik in 1979 begon, stond uiteraard een fax. Bijzonderheid: hij was mobiel. Je kon

Semafoon.

hem in een koffer stoppen (model: forse Samsonite; gewicht inclusief apparaat: forse volle Samsonite) en op locatie gebruiken om een stukje door te faxen. Daarvoor moest je een kopijvelletje op een rol in het apparaat bevestigen. Die rol begon tijdens het zenden te draaien; een lichtsensoren tastte het papier af en vertaalde het signaal in piepjes. De connectie verliep via de hoorn van een vaste telefoon, die je in een rubberen modem stopte.

Op de redactie in Rotterdam was het trouwens sport om voordat de verzending van één velletje klaar was (enkele minuten), het volgende velletje tekst al klaar te hebben. Daarvoor moest je behoorlijk snel zijn, wat bij strakke deadlines extra van pas kwam. Dat hij draagbaar was, was vooral handig om hem mee naar huis te nemen. Tegen die tijd had ik thuis namelijk wel telefoon.

Jeroen Trommelen

Na elf jaar is Martin Kettelarij vertrokken als documentalist van de Volkskrant. Hij was ingedeeld bij Economie. Collega Marjon Hardonk herinnert zich hoe er bij zijn binnenkomst nog tien andere documentaristen zaten. Na zijn vertrek zijn er nog twee over: Sytze de Boer bij Sport en Marjon Hardonk zelf op het redactiesecretariaat. Zij zegt: 'Straks zitten we met een goed en groot archief van microfiches waarvan niemand weet hoe je er iets in moet vinden.' Martin Kettelarij was een hardnekkige en vakkundige speurder naar archiefstukken en andere informatie ten dienste van de redacteuren. Buitendien fervent fietser en sommigen hebben hem ook zien schaatsen. Bovenstaande illustratie (©de Volkskrant) is gebruikt als opening van de krant die voor zijn afscheid was samengesteld.

Pierre Bayle-prijs

Het fraaie portret van Pierre Bayle-laureaat Roland de Beer, dat Jan Bank in de Volkskrant 207 publiceerde, verdient wat mij betreft op één punt een kleine aanvulling. Zeven jaar geleden, toen de vorige Pierre Bayle-prijs voor muziekkritiek werd toegekend, was ik de gelukkige.

Mijn toespraakje bij de uitreiking op 21 december 2005 begon als volgt:

'Had ik dit jaar in de jury van de Pierre Bayle-prijs voor muziekkritiek gezeten, dan zou ik Roland de Beer als kandidaat hebben voorgesteld, op grond van de mee-

slepende, even kundige als gepassioneerde manier waarop hij in de Volkskrant al vele jaren over klassieke muziek schrijft. De echte jury heeft anders besloten en voor het eerst sinds de instelling van de Pierre Bayle-prijs een scribent van buiten de klassieke muziek bekroond. Dat stemt mij uiteraard trots en verheugd, zowel voor mijzelf als voor de jazz.'

Ik denk niet dat de jury zich zeven jaar later door die woorden heeft laten leiden, maar mijn vreugde is er niet minder om.

Bert Vuijsje

EXTREEM

Op woensdag wist *Volkskrant.nl* al met stelligheid te melden dat het vrijdag een 'extreme ontwrichting van het verkeer' zou worden, *extreem* nog wel.

De redactie was aangejaagd door minstens twee weerstations, die enorme hoeveelheden sneeuw voorspelden, met harde wind en *driftsneeuw*. In de nacht zou het beestenweer al beginnen.

Gevolg: KLM zet een paar duizend passagiers in de kou door vluchten af te gelasten, Spoorwegen idem dito met winterschema, KNMI in de alarmfase. Aldi-klanten dekten zich in met strooizout en sneeuwschuivers, want in de aanbieding.

De vrijdagse *Volkskrant* zette er – alert, hoor! – een reportage tegenaan bij de NS en ProRail. De verslaggever mocht er donderdag aan tafel zitten bij degenen die moesten besluiten de winterdienstregeling toe te passen. Wat een spanning! Wat een verantwoordelijkheid! Sneeuw!

In een bijgevoegd kadertje 'Wat staat het verkeer vandaag te wachten' gaf de redactie enkele adviezen aan de automobilist met daarbij: 'Daarnaast is het raadzaam om voldoende brandstof, drinkwater, proviand en warme dekens mee te nemen voor het geval u strandt.'

Bij het verschijnen van de krant was al duidelijk dat het allemaal wel meeviel.

Het begon pas te sneeuwen toen die krant al in de bus lag, miezerige sneeuwvlokjes, die na een paar uur al begonnen weg te smelten.

Verwachte chaos bleef uit, laat staan *extreme* ontwrichting. Warme dekens waren niet nodig.

Wat is de betekenis van *extreem* ook alweer?

JqJ